

Bátrak zenéje

Az 1705 a Müpában

Újra a porondon
Kaltenecker Zsolt. Gőzerővel
dolgozik Dés András ütőssel
és Piri Béla bőgőssel,
vagyis az 1705 trióval, amely
április 30-án a Müpa Fesztivál
Színházában ad koncertet.
Új lemezanyagukból és más
szerzeményekből is ízelítőt adnak
az egyik legnevesebb osztrák
jazzmuzsikus, Wolfgang Muthspiel
gitáros közreműködésével.

◆ Bércesi Barbara

Gramofon: Sokan tudják a zenészsakmában és a közönség köreiből is, hogy súlyos betegséggel küzdöttél, amelyet tudtommal sikerült leküzdened. Nem nagyon tártad a nyilvánosság elé, mi volt a baj, gondolom, a lelki nyugalmad érdekében. Most már képes vagy nyíltan beszélni róla, vagy továbbra is szeretnéd szigorú magánügyként kezelni?

Kaltenecker Zsolt: Nem én titkolóztam, nem nagyon mert kérdezni senki. A betegségből gyakran identitást szokás kreálni, én ebbe a helyzetbe semmiképp nem akartam belecsúszni. Ha megkérdezik, akkor elmondom: a betegség neve lymphoma, egyfajta rosszindulatú nyirokdaganat, amelyből ma már jó eséllyel meg lehet gyógyulni. Nekem sikerült, túl vagyok rajta. Most már tudom, hogy szinte minden betegséget le lehet küzdeni, és nem csak az orvostudomány segítségével, de idáig időbe telt eljutnom. Fejben kell meggyógyulni. A gyógyszeres vagy az alternatív kezelési módszerek egyaránt csak haladékot adnak az embernek, hogy rájöjjön, mivel csinálta magának a bajt, és miben kell változtatnia a világhoz és az önmagához való viszonyán.

G.: A betegséged folytán átalakultak a köreid: több korábbi csapatodnak búcsút intettél, és nem mindenhol volt a szakítás fájdalommentes. Ezek az együttműködések például a Bin Jippel és a Lantos Zoltán Mirrorworlddel végleg lezárultak?

K. Zs.: Igen. Úgy érzem, nincs már időm olyasmivel foglalkozni, ami nem teljesít ki. Azokat a fejezeteit az életemnek, amelyekben nem éreztem tökéletesen magam, és nem is látszott rá esély, hogy a helyzet megváltozzon, igyekeztem lezárni.

G.: Most már sokak számára nem talány triótok, az 1705 nevének eredete, a benne rejlő utalások. Ez az első számú és egyetlen formáció számodra?

K. Zs.: Nem az egyetlen. Kísérletezem a szólózongorával, illetve nemrég csatlakoztam a Special Providence zenekarhoz, ami szintén ígéretes vállalkozás. De valóban az 1705 az, amelyben jó ideje a legjobban érzem magam. Itt zeneileg és emberileg is minden rendben van. Annak ellenére, hogy miattam az elmúlt időben elég hektikusan léteztünk, és kevés koncertünk volt, mégis sokat dolgoztunk, próbáltunk, kísérleteztünk különféle megoldásokkal. Gazdag repertoárt alkottunk, az 1705 című debütáló CD-hez képest már jó ideje bőven összegyűlt egy újabb lemezre való anyag.

G.: A zenétek alapja gondosan megkomponált, erre helyezitek az egyéniségeteket, lelkületeteket kifejező megszólalásaitokat. Gondolom, a zeneszerzés otthoni, egyéni munka. Vagy közös zenélésből is születnek szerzemények?

K. Zs.: Jelenleg a számok többségét én írom. Andrisnak szintén van egyfajta sajátos világa. Ha úgy érezzük, hogy egy-egy zenei gondolata jól illeszkedik a koncepciónkba, akkor azt is kidolgozzuk, és beemeljük a repertoárunkba.

G.: Április 30-án – nem melleleg az UNESCO által bejegyzett Nemzetközi Jazznapon – fontos koncertje lesz az 1705-nek a Művészetek Palotájában. A Jazzműhely sorozatban Wolfgang Muthspiel gitárost látjátok vendégül a Fesztivál Színházban. Miért éppen rá esett a választásotok?

K. Zs.: Mindnyájan szeretjük a játékát és a zenéit, például a Brian Blade-dal közös dolgait. A felfogása is közel áll hozzánk, mert érezhetően ő sem zárja korlátok közé a zenéit, ahogy mi is nyitottak vagyunk mindenféle irányokba. Rendkívül technikás, képzett játékos, és nagy tűz van benne. Andris már volt vele kapcsolatban korábban, így nem a nulláról kellett indítanunk a közeledést egymás felé. Ahogy jelezte, neki is tetszik az 1705 zenéje, úgy érzi, meg tudja találni benne a helyét. Persze nem a teljes koncerten

Kaltenecker Zsolttól balra Piri Béla, jobbra Dész András – zeneileg és emberileg is minden rendben van köztük

Forrás: Gramofon-archív

fog játszani, mert ahhoz mindkettőnk zenéje túlságosan sokrétű, a próbalehetőségeink pedig korlátosak. Nagyjából öt számban számítanánk majd rá, és tőle is várjuk, hogy elhozza egy-két szerzeményét. Az is számít, hogy itt van a közelben. Nem akartunk amerikai sztárt hívni, teljesen indokolatlannak éreztük volna. Európai zenét játszunk, amit egy európai jobban érez.

G.: *Milyen elvárásaitok vannak a koncerttel, a közös zenéléssel kapcsolatban? Mit könyvelnétek el sikernek?*

K. Zs.: Az elsődleges cél, hogy adjunk egy iszonyú jó koncertet, hogy aztán milyen utóélete lesz az együttműködésünknek, Isten kezében van. Ez is elég nagy kihívás, mert egy nap alatt kell összepróbálnunk a számokat, márpedig mostanában jó bonyolult dolgokat írtam: ritmikailag is összetettek, macerásak a szólamok. Válogattam a számok közt, mert sok 1705-szám nem hangzik jól gitárral. Van olyan az újak közt, amelyhez nagyon passzolna a gitárhang, de azt olyan komplikált lenne kigyakorolni, hogy arra menne el minden időnk; meg azt sem szeretném, hogy állandóan a kottát nézzük. Inkább legyen meg a kontaktus, a pillanatnyi reagálás lehetősége. Felszabadultan akarunk játszani.

G.: *Korábban említetted, hogy most csak zongorázni fogsz. Ez új korszakot jelöl?*

K. Zs.: Az 1705 inkább zongoraközpontú zene. Nem akarok elektronikus hangszereken játszani csak azért, hogy megmutassam, azt is tudom.

G.: *Azt gondolnám, nagyobb kihívás a zongora mellé leülni. Ott nem lehet a mindenféle szintetikus hangszínek mögé bebújni.*

K. Zs.: Ez is igaz, de a közönség nagy része jobban szereti, ha egy jól ismert hangszer hall, és arra kíváncsi, abból milyen izgalmas dolgokat hív elő az előadó. Minket is az érdekel, hogy három akusztikus hangszerelem milyen szokatlan, különleges elgondolásokat lehet megvalósítani. Visszatérve az előző kérdéshez: az elektronikus hangszerekkel sem szakítottam, és a zongorán való játékomba is beemelek olyan megoldásokat, amelyek a szintetizátorra jellemzőek.

G.: *Hangsúlyoztad, hogy európai zenét játszotok. Szerinted is Európában történnek izgalmasabb dolgok a jazz berkeiben?*

K. Zs.: Szerintem már tizenöt éve ez a helyzet. Az amerikaiak össze is zárnak a kívülről érkező hatások és zenészek előtt, ami egyébként rendben van. Védik, ami a sajátjuk. Manapság már nem kell kötelező köröket futnunk, és valamelyik amerikai jazztradíció elemeit felelevenítenünk ahhoz, hogy európaiként jazz-zenésznék könyveljenek el. Ezen már túljutottunk. Ki kérte számon Esbjörn Svenssonon, hogy Charlie Parker-idézeteket játsszon? A fiataloktól is egy csomó előre mutató és értékes dolog érkezik. Itt van például Tigran Hamasyan örmény zongorista, aki egy zseni. Vagy Shai Maestro, Avishai Cohen izraeli zongoristája, őt is nagyon szeretem. Vijay Iyer indiai-ame-

rikai zongorista szintén egészen elképesztő dolgokat csinál a hangszeren. Fizikusan tanult, autodidakta módon képezte magát a zongorán, lehet, hogy ezért is törnek elő belőle olyan eredeti gondolatok. Egyikük sem az amerikai tradícióra épít.

G.: *Évekkel ezelőtt egy írásodban azt fejtegetted, hogy ha egy zenei megnyilatkozás szórakoztató, derűs alaphangulatú, akkor azt általában gyanúsnak és kevésbé értékesnek tekintik a kritikusok. Úgy látod, továbbra sem változott a szakma hozzáállása, megmaradtak ezek az előítéletek?*

K. Zs.: Vigjáték sem kap soha Oscar-díjat. A zenei díjak ugyanilyen tendenciát mutatnak. Mindig ugyanazok kapják az elismeréseket. Természetesen van, aki megérdemli, de sokan felvesznek egyfajta pózt, ami garantálja, hogy áradozni fognak róla, miközben akár egészen fiatal zeneszerek is sokkal érdekesebb és őszinte zenét játszanak egészséges önbizalommal, megfelelési kényszer nélkül, akikről alig vesz tudomást a szakma.

G.: *Már korábban, a K.L.B. trió idején is feltűnt, milyen sokat turnéztatok Csehországban és Szlovákiában, és az 1705 is koncertezett arrafelé. Ennyire kedvel bennetek ez a régió?*

K. Zs.: Ennyire kedvelik ott a jazzt, és különösen nyitottak a fúziós zenére. Úgy tapasztaljuk, hogy arrafelé alapvetően érdeklődők és befogadók az emberek a zenével kapcsolatban. Egészen kis településeken, mondhatni nem létező helyeken is vannak klubok, ahol rendszeresen élő zene szól. Játszottunk már csehországi cukrászdában is. Először komolytalannak tűnt a helyzet, aztán szépen megtelt a hely. Az emberek valóban figyeltek a zenére, látszott a szemükben a kíváncsiság, a nyitottság, az előítéletek és sznobéria nélküli tetszésnyilvánítás. Ilyesmit itthon nehezen tudnék elképzelni. És amíg kint egy-kéthetes turnékra simán eljutottunk, idehaza ennek szinte semmi esélye.

G.: *Azt sejtethetném a szavaidból, hogy ha tehetnéd, te is külföldön próbálnál szerencsét...*

K. Zs.: Most néhány évig még nem nagyon akarok ugrálni, aztán meglátjuk, mi lesz. Azért nem olyan egyszerű családdal együtt mozogni. Másrészt igen erős a felhozatal a nemzetközi porondon; a mostani huszonévesek elképesztően kreatív dolgokat csinálnak. Részben azért is kezdtem el megint zongorázni, mert rengeteg inspirációt nyertem például a fiatal izraeli zongoristáktól. Néhány hasonló megoldással én is kísérleteztem korábban, még a Kaltenecker Trió idején, de akkor még azt gondoltam, az nem jazz. Nem kellett volna ezzel törődnöm, de akkoriban az efféle dolgok még nem mentek volna át.

G.: *Van egy olyan érzésem, hogy miközben nyilvánvalóan belül sokat változtál az évek alatt, és a zenéd is egyre kiforrottabb lett, sok tekintetben ugyanaz maradtál: a zenéd cizelláltsága, összetettsége, technikai kidolgozottsága, az ízlésed változatlan.*

K. Zs.: Másként improvizálok, jobban tudok alkalmazni egyszerűbb dolgokat a gondolataim, az érzelmeim kifejezésére. Kerekesebb az egész. Mindig nagyon izgatott a ritmus, de az utóbbi években sokat haladtam a ritmikai finomságok megvalósításában, a polimetria és még inkább a ritmikus moduláció lehetőségeinek a felfedezésében. Ebből a szempontból is példaértékű, amit Tigran művel. Egészen meredek dolgokkal kísérletezik – nemcsak a ritmikát tekintve – és soha nem érzed, hogy az megerőszkolt lenne. Főlényesen oldja meg a maga számára kijelölt feladatokat. Van ebben valamiféle küldetéstudat. Önmagától sem fél, sem attól, hogy mások mit fognak szólni. Én korábban nem voltam ilyen bátor. Ma már van merszem önmagam lenni. ■

Az 1705 hivatalos honlapja:

<https://1705.bandpage.com>

Az 1705 következő fellépései:

– március 4–15.: csehországi turné

– április 5.: Magyar Jazz Ünnepe

Budapesti Tavaszi Fesztivál

Idén új konstrukcióban, a Művészetek Palotája jelentős szerepvállalásával valósul meg a Budapesti Tavaszi Fesztivál, ám jazzkoncertek nem csak a Palotában lesznek; a Millenáris Teátrum és a Budapest Music Center is csatlakozik a jazzt kínáló helyszínnek sorához. Már a kezdő napon nagy durranásra számíthatunk, mert március 21-én először ad koncertet Magyarországon **Lee Ritenour** (képünkön) és sztárscapata. Millenáris Teátrum-beli fellépésüknek az is érdekessége lesz, hogy az est első felében az a **Balogh Roland** – és az általa vezetett Finucci Bros Quartet – csap a húrokba, akit a Ritenour elnöklétével működő zsűri díjazott első hellyel a 2009-es Montreux-i Jazzfesztivál gitárversenyén. Természetesen mester és mentoráltja együtt is játszanak majd. Másnap a BMC Koncerttermében **Eric Truffaz** kvartettje ad randevút **Harcza Veronikának**, aztán másnaponta újabb izgalmak lesznek ugyanott az Opus Jazz Clubban: 24-án a **Joey Calderazzo Trio**, 26-án **Gadó Gábor Triója** **Dave Liebmannel**, 28-án a **Trio Ivoire** zenél, aztán 30-án átruccanunk a Műpa nagytermébe, hogy úgy hallgassuk meg a **Matt Bianco** egykori legnagyobb slágerait, ahogy még senki nem hallhatta őket. A **Jazz Orchestra of the Concertgebouw** számára hangszerelt nagyzenekari változat a *Get Out Of Your Lazy Bed*-ből vagy a *More Than I Can Bear*-ből világpremierként csendül fel. Ezután hármat kell aludni a **Joachim Kühn/Majid Bekkas/Ramon Lopez** hármass Opus Jazz Club-beli koncertjéig, majd a fesztivál zárónapján, április 4-én ugyanott **Tóth Viktor Mahasimbavi Players** formációja szárnyal.

Fotó: Rob Sherman

sai, az ötletgazda Zipernovszky Kornél és az ideát kidolgozó, széles körben lobbizó – friss Pernye András-díjas – Pallai Péter nélkül. A kezdeményezéshez többek közt csatlakozott a Budapest Jazz Club, a Fonó, az Opus Jazz Club, az A38, az If kávézó, a Moha Jazzklub, a Jedermann Café, a Mediawave Fesztivál, a nagykanizsai Hevesi Sándor Művelődési Központ és a MÜPA. Az InfoRádió és a Fidelio mint médiapartner támogatja a kezdeményezést. A teljes programkínálat lapzártánkat követően nyer végleges formát.

Jubileumi jazzkikelet a Műpában

Idén tizedik alkalommal rendezi meg a Művészetek Palotája a **Jazztavasz** fesztivált, amely a kerek évfordulónak köszönhetően igazi sztármustrát kínál. Május 28–30-ig a jazzgitár eminens és a legkülönfélébb stílusokat művelő képviselői özönlik el a Műpa termeit. Kezdetnek rögtön egy legenda, a Magyarországra sokadszorra visszatérő, a Műpában viszont debütáló **Pat Metheny** zenél hűségese és újdonsült rajongóinak a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben. Legújabb, **Unity Group** elnevezésű kvintettje elsősorban a KIN című lemez anyagát mutatja be (amelyről a 68. oldalon olvasható recenzió), de a pódiumon megcsodálhatunk egy hatodik szereplőt, Metheny zenegépét is. A hús-vér előadók sorát Chris Potter szaxofonos, Antonio Sanchez dobos, Ben Williams bőgős és Giulio Carmassi zongorista, énekes, fúvós, ütőhangszeres alkotja. Metheny egyrészt a csak ötükre jellemző kohézióra, másrészt a régebbi PMG-konceptió felélesztésére utal új csapata elnevezésével, amelynek világkörüli turnéja a 2014-es év egyik legnagyobb szenzációjának ígérkezik. Másnap, május 29-én ugyancsak egy régi ismerős új formációját köszönhetjük, ezúttal a Fesztivál Színház deszkáin: a **Kurt Rosenwinkel New Quartet** az előző naphoz és korábbi önmagához képest is új utakon jár. *Star of Jupiter* című lemezük, amely mindenféle listákon előkelő helyen szerepelt, a post-bopon is túlra mutat. Rosenwinkel hosszú évek óta megint kvartettben, jelenleg Aaron Parks zongorista, Eric Revis bőgős és Jusitn Faulkner dobos társaságában alkot. 30-án hazaérkezünk az európai kontinensre, és az amerikai jazztradíciókat is hátrahagyjuk **Eivind Aarset Dream Logic Quartet**jének jóvoltából, akik **Jan Bang** hangmoduláló művésszel adnak mintát a norvég jazz legújabb vívmányaiából. Nemcsak Aarset egyéni gitárkezelése, de a két dob egymást kiegészítő lüktetése is bizonyára sokáig fog élni majd a fesztivállátogatók emlékezetében.

Nemzetközi Jazznap – Jazzklubok éjszakája

Miután 2012-ben az UNESCO végre beiktatta április 30-ára a bő százéves műfaj, a jazz világnapját díszes kalendáriumba, a hazai jazzszakma úgy döntött, hogy kibővíti az ünneplés lehetőségét, és hogy a szélesebb publikum is belekóstolhasson a számára talán eddig idegen, ismeretlen zenei kifejezésformába, közös erővel megszervezi a **Jazzklubok éjszakája** eseménysorozatot. Míg az első két évben egyedül az Európa Pont adott helyett hivatalos koncerteknek a Jazznap alkalmából, 2014-ben szinte minden olyan műintézmény szélesre tárja a kapuit ezen a napon a kíváncsi közönség előtt, ahol rendszeresen szól a jazz. A Jazzklubok éjszakája nem jöhetett volna létre lapunk munkatár-

Jelenkori és jövőbeni jazzlegendák a ZAK-on

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem termei az évad tavaszi hónapjaiban is zengnek majd a jazztől. Nem csak a hölgyek, hanem minden jazzkedvelő örömeire ad szerzői estet **Binder Károly** a jazz tanszék vezetője március 8-án a Nagyteremben. Társai régi és új keletűek, de mindnyájan azonos zenei nyelvet beszélnek vele. Borbély Mihály több évtizede kedves partnere a szabad avagy kompozíciós alapú improvizációban, Varga Gábor zongorista, Fonay Tibor bőgős-basszusgitáros és Benkó Ákos dobos pedig nem is olyan rég még növendékei voltak a jazz tanszéknek. A Bindertől megszokott kísérletező, mégis lélekközeli muzika csupa újdonságot kínál.

A Solti György Kamarateremben áprilisban és májusban is épp kilencedikén lesz a **Jazz itt!** sorozat növendékkoncertje, ahol a legfigyelemreméltóbb diákcsoportok egy-egy tanárukat látják vendégül. Áprilisban a zongorista **Szebényi Dániel** kvintettje invitálja közös játékra Binder Károlyt, hogy az amúgy a rock és a fúzió vidékén sem járatlan muzikusok modern akusztikus jazzkoncertet adjanak. Májusban aztán **Meleg Tamás** szaxofonos teszi tanúbizonyságát, hogy a mainstream jazzen túlra merészkedve is biztos kézzel és ízléssel tevékenykedik – szólístaként és hangszerelőként egyaránt. Vendégük Oláh Kálmán zongoraművész, zeneszerző lesz.

Forrás: Gramofon-archív

Májusban még két programmal kecsegtet a Zeneakadémia: rögtön harmadikán a **Snétberger Zenei Tehetségközpont** évváró koncertjének ad otthont a Nagyterem, ahol immár a harmadik évfolyam ad beszámolót eddig megszerzett tudásáról. 13-án történelmi jelentőségű eseményre kerül sor a felújított hangversenyteremben – **Chick Corea** (képünkön) ad szóló-zongora-koncertet kifejezetten a budapesti közönség számára összeállított programmal. Bár Corea már több felállásával ellátoga-

tott hozzánk, és néhányszor a jazzen túlra is elkalandozott, a Zeneakadémia szentélyében most hallhatjuk először.

Gramofon-összeállítás

További információ:

www.btf.hu; www.mupa.hu; www.zeneakademia.hu

FON
TRADE MUSIC

**EGY VALÓDI
HANGSZERÜZLET.**

Hatalmas kipróbálható és
összehasonlítható kínálat.

www.fontrademusic.hu
1081 Budapest,
Kiss Iózsef utca 14.
Tel. (+36 1) 210 2790
Nyitva tartás:
h-p 9⁰⁰-17³⁰